

Szakmai beszámoló a
2018-as évről
BMSZKI
Vaspálya utcai Átmeneti Szállás
„VÁLTÓ-HÁZ”



„Egyedül te tudod végbevinni, de csak egyedül, egymagad nem tudod végbevinni.”

Névtelen Alkoholisták

1.) A 2018-as évről

Intézményünk speciális ügyfélkörrel működő átmeneti szállás, a speciális ügyfélkör szükségleteihez igazodó szakmai programmal.

Ügyfeleink szenvedélybeteg, hajléktalan emberek, akik felismerték függőségi problémájukat és valamilyen szinten elköteleződtek a változással kapcsolatban. A Váltó-házat egy olyan átmeneti szállásként határozzuk meg, amely a függőségben szenvedő, hajléktalan emberek közül azoknak a segítségét tudja hatékonyan vállalni, akik túljutottak a tagadás szakaszán.

Echart Tolle szerint: ”Minden függőség fájdalommal kezdődik és fájdalommal végződik. A kérdés nem az, hogy miért a függőség, hanem miért a fájdalom?” A józanodás fontos része az érzések megértése és megélése. A fájdalommal való együttélés viszont csak egy együttérző, támogató kapcsolat biztonságában lehetséges. Itt utalunk vissza a mottónkra, mely szerint az elköteleződés egyéni feladat és felelősség, de a józanodni csak közösségben lehetséges. Ügyfeleink közösséget, sorstársakat találhatnak az intézményen belül is, de ösztönözzük őket az önszorgító közösségekhez való kapcsolódásra, ahol kiérlelt, kiforrott programot kaphatnak.

Sok-sok éves tapasztalatunk azt mutatja, a sikeres józanodás egyik feltétele, hogy az érintett ezt a kérdést az első helyre sorolja az életében. Ez a szemlélet jelentősen meghatározza munkánkat, az esetkezelések irányát.

Intézményünkben az átmeneti szállók szokásos szolgáltatásai mellett hangsúlyos szerepet kap a csoportmunka, a közösségi programok és a mentálhigiénés jellegű szolgáltatások.

2018-ban az intézményben működő csoportok kínálatát tovább bővítettük, több új programot is indítottunk, amelyekről a beszámoló 5. pontjában írunk részletesen.

2018 áprilisától Papp Ákos addiktológiai referens kezdte meg munkáját a BMSZKI-ban. Ákos intenzív kapcsolatot épített ki intézményünkkel, rendszeresen részt vett a team üléseken, megbeszéléseken, folyamatos támogatást nyújtott szakmai kérdésekben.

Papp Ákos közreműködésével átgondoltuk felvételi rendszerünket. Felmerült a bekerülési feltételek további lazítása, de arra jutottunk, hogy a szakmai program sérülése nélkül a küszöbünk tovább már nem csökkenthető.

A 2018-as év nagy változása, hogy Dósa László személyében ellátási egységvezető helyettes került kinevezésre, aki szakmai vezetőként segíti az intézményben folyó munkát. A vezetői munkamegosztás új kihívás volt számunkra, de néhány hónap alatt sikerült olyan módon elosztani a feladatokat, amely összhangban van a munkaköri leírásokkal, a személyes képességekkel és leginkább szolgálja, támogatja az intézmény napi működését és a színvonalas szakmai munkát.

Személyes kapcsolaton alapuló megkereső tevékenységet szerveztünk addiktológiai szolgáltatást nyújtó intézményekben: Nyíró Gyula Kórház, TÁMASZ Addiktológiai Szolgálat, Diótörés Alapítvány, Utcafront, Ébredések Alapítvány.

1500 db szórólapot, intézményi ismertetőt juttatunk el társintézmények számára. Ebbe a tevékenységbe a fejlesztő foglalkoztatás keretében intézményi segítő munkakörben foglalkoztatott ügyfelünket is bevontuk. Az ismertetők kiküldését minden esetben személyes egyeztetés, kapcsolatfelvétel előzte meg.

Novemberben részt vettünk a „Szár az november” programban, amelynek keretében intézményünk öt programját tettük nyitottá ebben az időszakban. Dósa László szakmai vezető a Gyáli úti szállón négy alkalommal tartott „Érzelmi napló” elnevezésű csoportot az érdeklődők számára.

2018-ban sikeresen folytatódott intézményünkben a foglalkoztatási program, amelyről a 5. pontban írunk bővebben.

Az elmúlt évben több önkéntes is segítette intézményünket: Bártfai Márk szociális munkás a „Hatórai Tea” elnevezésű csoportot vezeti havonta egy alkalommal. Ez a program az év végén kezdődött, így erről külön beszámoló nem készült.

Vida Judith és Szabó Edit Gabriella kollégáink a száraz novemberhez kapcsolódó szabadidős programokban végeztek önkéntes munkát nálunk.

Nagy Sándor lelkigondozó, főiskolai tanár a „Felismerés Műhely” programot vezette, szintén havi rendszerességgel. (bővebben az 4.5 pontban)

Soltész Judit mentálhigiénés szakember szintén önkéntesként vett részt a 10 alkalmas „Társalgó” csoport vezetésében. (bővebben az 4.2 pontban)

A karácsonyi készülődés során egyetemi hallgatók segítettek az adventi koszorú és a mézeskalács készítésben.

A karácsonyi ünnepségünkön önkéntes mesemondók és népdal énekesek adtak igen színvonalas műsort.

2018 őszén részt vettünk a BMSZKI addiktológiai nap programján. Intézményünket munkatársak és ügyfelek is képviselték.

2018-ban is pályáztunk és nyertes pályázatainkat megvalósítottuk.

A KAB-os pályázatunk keretében Budán Ferenc addiktológiai konzultáns bevonásával egyéni konzultációt biztosítottunk ügyfeleinknek. Ezt a lehetőséget főként az újonnan beköltöző és visszaesést megtapasztaló ügyfelek esetében tartottuk rendkívül fontosnak és hasznosnak. Egy edukációs jellegű csoportot is működtettünk, „Józannak maradni!” névvel. A direkt józanság fókuszú foglalkozások mellett szabadidős programokat is szerveztünk a pályázat segítségével. Esztergomi kirándulás, múzeum látogatás, színház látogatás, közös főzések, kézműves foglalkozások szerepeltek a pályázati programok között. A pályázat biztosította keretből szakkönyveket, élelmiszert, kertészeti eszközöket, kézműves alapanyagokat vásároltunk.

Újra lehetőségünk nyílt egy nyertes HKA pályázat segítségével 10 alkalmas addiktológiai csoportfoglalkozást működtetni az intézmény környékén tartósan közterületen élő hajléktalan emberek számára. A csoportnak, amelyet Dósa László vezetett, a „Kapaszkodó” nevet adtuk. A Kapaszkodó csoport néhány ügyfél esetében előgondozásként is működött, hiszen később be is tudtak költözni intézményünkbe.

2018-ban is több, a stábot érintő változást éltünk át. Február 15-én Körmendi Gábor, október 31-én pedig Szívós Rita távozott. Február 1-én Takács Nikoletta, március 1-én Marinka Györgyi csatlakozott hozzánk.

Nehézséget okozott a munkaszervezésben, hogy több munkatársunk is hosszabb betegállományba kényszerült. A tartós helyettesítés rendkívül megterhelő volt a stáb számára. Fontos változás, hogy megkezdtük a vegyes munkarend kivezetését. Ez azt jelenti, hogy szétválasztjuk az esetkezelői és az ügyelői munkát. Ez a törekvés igazodik a BMSZKI munkaügyi szabályzatához, másrészt szakmai munkánkkal is összhangban van.

A BMSZKI által biztosított reprezentációs keretet kimozdulós jellegű csapatépítésre használtuk fel. Kirándulást szerveztünk Esztergomba, ahol a Vaskapu turistaházban szálltunk meg. Csapatépítő jellegű társasjátékokkal, OH kártya gyakorlatokkal múltattuk az időt, együtt töltöttük az egész napot. A csodás panoráma, a lazítás lehetősége is hozzájárultak a remek hangulathoz. A munkatársak visszajelzései alapján elmondható, hogy ez a nap egyértelműen összehozta a csapatot, erősödött a team-en belüli egység.

A BMSZKI 2018-ban is 200 ezer Ft összegben biztosított közösségi keretet az intézmény számára, amelyet az alábbiakra költöttük: Kerti eszközök, szerszámok, magok, palánták, lakástextíliák, kézműves eszközök, kellékek, alapanyagok, karácsonyi vacsora, OH kártya eszközök (asszociációs eszköz, amely a szociális munkában is hatékonyan alkalmazható).

Munkatársaink 2018-ban az alábbi képzéseken vettek részt: Addikciók, függőségek, terápiák tanfolyam (Dósa László), A közösségi pszichiátriai megközelítés lehetőségei a hajléktalan ellátásban (Jávor Tamás), Segítő folyamat addiktológiai problémákkal küzdő, motiválatlan kliensekkel és családokkal (Tomka Gáborné), Szociális ellátások és az integrációt segítő megoldások (Szívós Rita), BMSZKI gyakornoki képzés (Marinka Györgyi).

Továbbra is problémát jelent számunkra az épület műszaki állapota. A vizesblokkokban a 2017-es felújítás ellenére gyakoriak a dugulások, beázások.

Komfortérzetünket csökkenteti, hogy 2017 májusában félbemaradt az intézmény falainak festése. A lakószobákban megtörténtek a munkálatok, de a folyosók, lépcsőházak azóta is befejezetlenek.

2018-ban az alábbiak szerint alakult a ki-beköltözések száma és a férőhelyek feltöltöttsége:

hónap	beköltözés (fő)	kiköltözés (fő)	létszám a hónap utolsó napján (fő)	létszám a hónap utolsó napján az összes férőhely százalékában (%)
január	4	4	51	77
február	8	1	58	88
március	3	6	55	83
április	7	8	54	81
május	3	8	49	74
június	10	10	49	74
július	8	3	54	81
augusztus	4	7	51	77
szeptember	5	6	50	76
október	8	3	55	83
november	7	3	59	89
december	2	5	56	85
összesen	69	64		

2018-ban átlagosan 81 % volt a betöltött férőhelyek aránya.

A feltöltöttséggel kapcsolatos nehézségeink évek óta fennállnak. Ennek okairól sokat gondolkodtunk, nagy valószínűséggel multikauzális problémáról van szó. Az egyik ok lehet a Váltó-ház és az egyéb intézmények közötti akadozó, esetleges, nem kiszámítható együttműködés. Ennek megváltoztatása érdekében 2018-ban is tettünk lépéseket, de nyilvánvalóan további intézkedések és kreatív megoldások szükségesek.

Amit 2018-ban megtettünk a férőhelyek feltöltése érdekében: szórólapozás, személyes megkeresésen alapuló kapcsolatépítés, előgondozás, felvételi rendszerünk átgondolása, a SZIK FET munkájában való rendszeres részvétel.

2018-ban az esetkezelő szociális munkások a lezárt esetkezelési folyamatok 74 %-át sikeresnek ítélték. Ez az arány 2017-ben is pontosan ugyanennyi volt. Siker alatt azt értjük, hogy a szociális munka terve egészben vagy részben megvalósult, az eltervezett lépések zömében megtörténtek, az ügyfél fejlődött a józanodás terén. A sikeresség fogalma intézményünkben nem függ össze a visszaesések megtörténtével vagy számával.

2.) Bekerülés a Váltó-házba, Lehetőség Csoport (A beszámolót készítette: Dósa László szociális munkatárs, ellátási egységvezető helyettes)

Intézményünk saját felvételi rendszert működtet „Lehetőség Csoport” néven. A felvételi eljárás során elsősorban azt szeretnénk feltérképezni, hogy a jelentkező hol tart a betegsége felismerésében és a változással kapcsolatos elköteleződésben.

Az ügyfelek csoportos meghallgatása után, a felvételi csoport vezetője röviden és tömören összefoglalja az intézmény felvételi követelményeit és szakmai programját. Egy rövid szünet után döntés születik a felvételről vagy az elutasításról. Gyakran újabb találkozást javaslunk, mert az ügyfél elköteleződése még nem egyértelmű. Sokszor késlelteti a végleges döntést az a tény, hogy tart még a jelentkező terápiás kezelése.

2018-ban 143 ügyféllel kerültünk kapcsolatba felvételi kérelem kapcsán. A megjelent 143 személlyel összesen 194 alkalommal beszélgettünk.

Az érdeklődők közül 71 fő (az összes jelentkező 50 %-a) be is költözött az intézménybe. Az intézményi jogviszonyt létesített ügyfelek közül 34 fő első megjelenésekor megfelelt a felvételi elvárásoknak. 29 fő a második Lehetőség Csoporton vehette át a felvételi értesítőjét. Mindössze 8 főnek kellett 3 alkalommal megjelenni ahhoz, hogy bekerülhessen a rehabilitációs programba.

3.) Ügyfeleinkről a számok tükrében

Intézményünk ügyfelei elsősorban azok a hajléktalan emberek, akik felismerték szenvedélybetegségüket és helyzetükön változtatni szeretnének, s ennek érdekében képesek elköteleződni a változás mellett. A függőségben szenvedők mellett továbbra is fogadunk „programon kívüli” ügyfeleket is, akik vállalják az absztinens életmódot, a Váltó-ház speciális

szabályait és kellően elfogadóak szenvedélybeteg sorstársaikkal kapcsolatban. Ezen ügyfelek aránya évek óta 10 % körül mozog, 2018-ban 9,5 % volt ez a szám. 2018-ban 107 ügyfél fordult meg nálunk hosszabb-rövidebb ideig a 66 férőhelyen. Lakóink nemek közötti megoszlása az engedélyezett férőhelyek arányát tükrözi. 2018-ban 64 fő távozott és 69 fő költözött be a Váltó-házba.

A beköltözőkről:

2018-ban a Vaspálya utcai átmeneti szállásra beköltöző ügyfelek honnan érkeztek? (%)	%
BMSZKI átmeneti szálló	3
BMSZKI éjjeli menedékhely	27
egyéb átmeneti szálló	11
egyéb éjjeli menedékhely	7
kórház	12
rehabilitációs. intézmény	6
szívességi lakáshasználat	11
munkásszálló	9
közterület	9
család	4
albérlet	1
összesen	100

2018-ban 69 fő volt a beköltözők száma. Legtöbben (27%), a BMSZKI éjjeli menedékhelyeiről érkeztek. Összesen 30% azoknak az ügyfeleknek az aránya, akik a BMSZKI valamelyik intézményéből költöztek hozzánk. 2018-ban ügyfeleinknek csak 18%-a érkezett terápiából, míg a beköltözők 57%-a érkezett a hajléktalan ellátás valamelyik intézményéből vagy közterületről. Ez azt is jelentette, hogy sokan nálunk szinte nulláról kezdték a józanodási munkát.

A kiköltözőkről:

2018-ban a Vaspálya utcai átmeneti szállásról kiköltöző ügyfelek a távozás helye szerint (%)	%
BMSZKI átmeneti szálló	2
egyéb átmeneti szálló	3
BMSZKI éjjeli menedékhely	5
egyéb éjjeli menedékhely	3
addiktológiai rehabilitáció vagy kórház	5
bérelt lakás/szoba	20
Kőbányai Lélek-ház	11

önkormányzati bérlakás	3
élettárs	11
család	9
szívességi	8
munkásszálló	19
egyéb, ismeretlen	3
összesen	100

A kiköltözők száma 64 volt 2018-ban. Legtöbben (20%) bérelt lakásba, szobába tudtak kiköltözni. 73% azoknak az aránya, akikről biztosan tudjuk, hogy a hajléktalan ellátáson kívül találtak továbblépést jelentő lakhatást. Ez az arány 2017-ben 53% volt. Ezekhez számítjuk a bérelt lakást, a bérelt szobát, az önkormányzati bérlakást, az élettársi kapcsolatot, a családba való visszafogadást, a munkásszállót, és a félutas jellegű Kőbányai Lélek házat is. A terápiába, kórházba kerülők főleg visszaesés miatt költöztek el, így lakhatásukban nyilván nem történt előrelépés. A szívességi lakáshasználat általában kiszolgáltatott helyzetet jelent, így ezeket nem tekintjük pozitív továbblépésnek.

A bérelt szobába, bérelt lakásba, fizetős munkásszállóra való költözések számának emelkedése összefüggésben lehet a foglalkoztatási helyzet egyértelmű változásával. Bár a munkajövedelmek nem haladják meg feltétlenül a minimálbért, de az állandó, bejelentett, stabil munka esélyt adhat a hajléktalan ellátások kívüli lakhatási megoldásokhoz. Ez főként igaz, akkor, ha lakhatási támogatást is igénybe tud venni az érintett.

2018-ban nem volt idősek otthonába költöző ügyfelünk, bár többen várnak a bekerülésre.

A 2018-as ügyfeleink életkor szerinti megoszlása az alábbiak szerint alakult:

2018-as lakók életkor szerinti megoszlása (%)											
	életkor										összesen
	25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	65	
%	1	2	4	15	15	12	15	16	12	8	100 %

Az elmúlt években jelentősen növekedett ügyfeleink között az 55 év felettek aránya. 2018-ban ez az arány magas maradt (36%), de a növekedés megállt. Az 55 év felettek egészségi állapota azonban egyértelműen romlott, a főként a szociális otthonra várakozók esetében merült fel néhány esetben az önellátási képesség kérdése.

Ügyfeleink legmagasabb iskolai végzettségéről:

A Vaspálya átmeneti szállás ügyfelei 2018-ban a legmagasabb iskolai végzettség szerint (%)	%
8 általános	17
szakmunkásképző intézet	31
szakközépiskola érettségivel	16
gimnáziumi érettségi	27
főiskola	3
egyetem	6
összesen	100

2018-ban minden lakónk rendelkezett minimálisan a 8 általános iskolai végzettséggel. Legnagyobb arányban (31%) a szakmunkásképző intézményben végzettek képviseltetik magukat. Ügyfeleink 43%-a szakközépiskolában vagy gimnáziumban érettségizett, 9% pedig diplomával is rendelkezik. Tehát ügyfeleink 52%-a minimum érettségizett.

Nem vizsgáltuk a rendelkezésre álló szakmák korszerűségét. Lehetséges, hogy ügyfeleink elavult végzettségekkel rendelkeznek, igen gyakori, hogy érettségivel, sőt diplomával betanított munkát végeznek.

Ügyfeleink körében az is előfordul, hogy a józanodási folyamat eredményeképpen valaki visszatál a szakmájába, ott újra teljesíteni tud, elismerést szerez. Ilyen eset volt 2018-ban, amikor programozó matematikus végzettségű ügyfelünk sok-sok év után újra programozói munkát talált, ott sikereket ért el, megbecsülést tapasztalhatott.

Ügyfeleink foglalkoztatási, jövedelmi helyzete:

A Vaspálya utcai átmeneti szállás ügyfelei a rendelkezésükre álló jövedelem, típusa szerint (%)	2016	2017	2018
jöv. nélkül	6	6	6
FHT	8	4	0
EGYT	9	4	8
rokkantsági ellátások	16	8	5
munkanélküli járadék	1	1	1
öregségi nyugdíj	14	17	11
alkalmi munka	20	13	16
bejelentett munka	26	47	53
összesen	100	100	100

Évek óta 6% azon ügyfeleink aránya, akik nem rendelkeznek saját jövedelemmel. Őket családtag, hozzátartozó, civil szervezet, vallási közösség támogatta. Tovább növekedett az

öregségi nyugdíjból élők aránya. Az Egészségügyi és Gyermekfelügyeleti Támogatás összege sajnos 2018-ban sem növekedett, így továbbra is súlyos megélhetési gondokkal küszködtek azon ügyfelek, akik csupán ebben az ellátásban részesültek. Számukra még a térítési díj kifizetése is nehézséget okozott. Nekik az RSZTOP ebéd biztosítása nyújtott jelentős segítséget napi étkezésük megoldásában. A Foglalkoztatást helyettesítő támogatás nem volt jelen intézményünkben 2018-ban.

2018-ban a legnagyobb arányban a munkába járók voltak, ügyfeleink 69%-a munkajövedelemhez jutott 2018-ban. Jelen volt még az alkalmi jellegű foglalkoztatás is, de jelentősen megnövekedett (2016-hoz képest kétszeresére növekedett ez az arány) a hivatalos, bejelentett forma, így ügyfeleink munkaerő-piaci kiszolgáltatottsága csökkent az előző évekhez képest. Az egész országra jellemző munkaerőhiány egyértelműen megmutatkozott ügyfeleink foglalkoztatási mutatóiban. Könnyen találtak munkát az építőiparban, a betanított munkát igénylő munkakörökben, a vendéglátásban, a kereskedelemben. Beteg, idős, leromlott egészségi állapotú, munkát vállalni kevésbé képes ügyfeleink azonban továbbra is súlyos kiszolgáltatottságot éltek meg alacsony jövedelmük miatt. Ügyfeleink körében rendkívüli problémát jelentenek a különböző tartozások, levonások. Lakóink kb. 1/3-ának jövedelmét valamilyen törlesztési kötelezettség terheli, amely megnehezíti a megtakarítási törekvések megvalósítását, a hajléktalanságból való kilépési célok elérését.

A jövedelmek típusa mellett vizsgáltuk a jövedelmek nagyságát is:

A Vaspálya utcai átmeneti szállás ügyfelei a rendelkezésükre álló jövedelem összege szerint 2018-ban (%)	%
jövedelem nélkül	6
25 ezer Ft alatt	0
25-50 ezer Ft	13
50-75 ezer Ft	14
75-100 Ft	24
100-125 ezer Ft	26
125 ezer felett	17
összesen	100

Ügyfeleink 19%-a 50 ezer Ft alatti jövedelemből kénytelen megélni, így a BMSZKI eljárásrendje értelmében nem kérhető tőle rendszeres előtakarékoság. A hajléktalanságból való kilépés így számukra szinte lehetetlen.

A rendelkezésre álló jövedelmek szintje alapján elmondható, hogy a kedvezőnek mondható foglalkoztatási helyzet ellenére legtöbb ügyfelünk csupán a minimálbérnek megfelelő munkajövedelemmel rendelkezik.

Minden évben vizsgáljuk a visszaesések számát, bár intézményünkben nem ez a szám mutatja a felépülési folyamat sikerességét. Ám az absztinencia megőrzése is érték, s minden szeszmentes nap nyereségként élhető meg. 2018-ban ügyfeleink 27%-a fogyasztott alkoholt. Jóval nagyobb részük (73%) teljesen szeszmentes maradt 2018-ban.

Továbbra is jelentős problémát okoznak a keresztfüggőségek. Leggyakrabban a gyógyszerfogyasztást, az internetfüggőséget, a sportfogadások túlzott gyakorlását, a munkával kapcsolatos kóros működéseket tapasztaljuk. Ezekkel kapcsolatban visszajelzéseket adunk ügyfeleinknek, de néha nehéz megértetni, hogy itt ugyanazokról a lelki gyökerekről lehet szó, mint az alkoholizmus esetében.

4.) Csoportok

Az intézmény csoportközpontúságának indoklása: A csoport terápiák hatótényezői jól ismertek: reménykeltés, egyetemlegesség, az információ átadása (edukáció), altruizmus, a primer családi csoport korrekív felidézése, a szocializációs technikák fejlődése, csoportkohézió, katarzisz átélésnek lehetősége. Ezeket a sokrétű hatótényezőket mindenképpen érdemes használni a léleknek olyan összetett megbetegedéseinél, mint a szenvedélybetegségek.

A felépülés folyamatában fontos és meghatározó a másik ember felé irányuló, őszinte, teljes feltárulkozás, amely csakis biztonságos közegben történhet meg. A csoportok rendkívül alkalmas terepek bizonyultak ehhez a feltárulkozáshoz.

4.1 JÓZANSÁV (A beszámolót készítette: Tóthné Takács Anita szociális munkatárs)

A csoport célja az alkoholizmus betegségként való elfogadása, a betegség tudat kialakítása, mélyítése, az ivásvágy elkerülésére való eszközök átadása, begyakoroltatása és az önsegítő csoportokba való integráció.

A Józansáv csoport 2018. január 29 – 2018. október 29-ig kéthetente hétfőnként működött. A látogatottság 6-20 fő körül mozgott, átlagban 13 fő látogatta ezt a csoportot és 11 foglalkozást

tartottam éves szinten. 3-4 fő látogatta állandó jelleggel a csoportot, ezt választották állandó csoportjuknak.

Az éves tematikát az előző évek tapasztalatai alapján az önsegítő csoportok eszköztárának az átadására építettem.

Témáink a teljesség igénye nélkül: Évösszegzés, Önbizalom fejlesztés, Szlogenek, Józanságmegtartó eszközök, Bakancslista, Türelem, Ivásvágy, kísértések kezelése, Maslow piramis, Segítő gondolatok a józansághoz. A legjobban sikerült alkalom a Bakancslista volt.

A Józansáv csoport tartása során megfogalmazott eredmények: a csoporttagok értik vagy legalább hallottak már a józanság fogalmáról, elkezdnek foglalkozni a betegségükkel, megismerik lakótársaikat a csoporton, a hasonló érdeklődésű emberek hamarabb egymásra találnak. Türelmet, toleranciát gyakorolnak. Elkezdik használni és beépíteni a mindennapjaikba az önsegítő csoportok gazdag eszköztárát.

A Józansáv csoport a Váltó-Ház betegséggel kapcsolatos szemléletét képviseli és próbálja közvetíteni az ügyfeleknek. Számomra sikeren számít, ha valakiben a csoport hatására felébred a vágy az önsegítő csoportok látogatása iránt és a mélyebb önismereti munkára való igény is kialakul.

4.2 Társalgó csoport (a beszámolót készítette: Szívós Rita szociális munkatárs)

Társalgó, a Váltó-Ház irodalomterápiás jellegű önismereti csoportjaként működött 2018-ban.

A Társalgó Csoportban kettős vezetést alkalmaztunk. Az ötletadó Soltész Judit önkéntes munkatársunk, és jómagam, Szívós Rita. Célunk az volt, hogy felkeltsük az emberekben a vágyat az önreflexióra, a szimbólumok átélésére, fogalmak meghatározására, véleménynyilvánításra, annak a megélésére, hogy „Mennyien hány féleképpen látjuk a világot!” – sokféleségük megélésére kölcsönhatásban egymással. Feloldódnak félelmeik, bűntudat, és elutasítottság érzésük.

A téma feldolgozása nagyon változatos formában zajlott. Volt szabad asszociációs előre gyártott képekkel, rajzzal, zenével, montázs-technikával, de mindig a saját megfogalmazás elősegítésével történt. Felhasználtunk különféle hangulati kártyákat és Dixit kártyát is. A témafeldolgozásnál figyelembe vettük, hogy milyen érzések-szükségletek jöttek elő. Sok esetben a csoporttagok is eljutottak az előzetesen feltett, általunk kigondolt kérdések megválaszolására.

4.3 Kilátó csoport (a beszámolót készítette: Tomka Gáborné szociális munkatárs)

2018-ban is Kilátó néven folytattam a szociálterápiás szerepjáték módszerére épülő csoportfoglalkozásokat kétheti rendszerességgel. Az év első felében tizenegy foglalkozást tartottam átlagosan 13 fő részvételével.

Egy-egy téma a legváltozatosabb játékkészlettel közelíthető meg – élvezetes formában, a szimbolika nyelvén. Ez lehetővé teszi az indirekt megfogalmazásokat, így a zárkózottabb résztvevők is könnyebben megszólalnak. A tematikát, természetesen, az ügyfelek szükségleteihez és igényeihez próbáltam szabni – sokszor aktualizálva az évszakokhoz, ünnepkörökhöz, sporteseményekhez, egyéb jelentősebb történésekhez vagy a bevezető körben elhangzott felvetésekhez. A függőségből való felépülés témaköre szerves része a tematikának, de kerülöm a didaktikus megközelítést – például mesébe ágyazott képpel, a kör közepére helyezett (képzeletbeli) tárgyakkal, egyéb jelképekkel.

Az elmúlt évben is sok pozitív élményt kaptam a csoportokon, és többnyire inspirálónak éreztem azokat. Az ügyfelek sokszor megdöbbentő módon megnyíltak, megosztották az életük egy-egy intim történést, epizódját, felismerését, és ezzel egészen meghitt, bensőséges légkört teremtettek. Megtisztelve éreztem magam mindig, amikor engem is beavattak személyes élményeikbe, vágyaikba, csalódásaikba a foglalkozásokon, és ez sokszor utat nyitott és irányt adott a további négy szemközti beszélgetéseinknek, közös munkánknak is.

4.4 Filmklub (a beszámolót készítette: Szívós Rita szociális munkatárs)

2018-ban összesen 10 filmklubot tartottam, havi rendszerességgel, pénteken esténként. A hétvége már a pihenést ígéri a fáradt embereknek, s a kikapcsolódás mellett a gondolatoknak, érzéseknek is jut szerep a mi filmes csoportunkon. Még nem volt olyan alkalom, hogy ne élményekkel telve fejezzük be a közös beszélgetéseinket.

Ezek az összejövetelek önismereti jellegű csoportoknak felelnek meg. A film adja az alapot, és a köré gyűlik minden megnyilvánulás. A már kialakult gyakorlat szerint szabad asszociációs filmfeldolgozás történik. Mód van rá megbeszélni, hogy kiben milyen érzések, gondolatok keltődtek a film nézése közben. Azután a csoportvezető kérdésekkel tereli tovább a már felvett beszélgetés fonalát, és újabbakkal egészíti ki. Olykor viták alakulnak ki – véleményütközések, máskor nagyfokú hasonlóságokra derül fény.

4.5 Felismerés Műhely (a beszámolót készítette: Nagy Sándor önkéntes munkatárs)

A programot 2018 őszén indítottuk és a műhely megnevezéssel a közös gondolkodás, közös munka igényét igyekeztünk kifejezni. Előzetesen egyeztetett és meghirdetett témákban egy rövid, gondolatébresztő jellegű, kérdéseket is felvető előadást tartottam kb. 20 perc időtartamban. Ezután a résztvevők szabadon kapcsolódhattak az elhangzottakhoz.

A Felismerés Műhely 2018-as témái: Mit kezdjek az életemmel? Életcélok, életfeladatok. Ki vagyok én? Hogyan juthatunk valódi önismeretre? Hogyan dolgozzuk fel sérelmeinket? A megbocsátás szerepe a múlt feldolgozásában. Hogyan alakítsunk ki jó szokásokat?

A Felismerés Műhely célja, hogy a résztvevők gondolkodása új irányt vegyen az aktuálisan feldolgozott témakörön belül. Éppen ezért zajlik úgy egy ilyen alkalom, hogy egy rövid, felvezető előadás után a beszélgetésnek adunk nagyobb teret. Az eddigi találkozásokon azt vettem észre, hogy mindig volt olyan szempont, amely további gondolkodásra adott okot. Nem lehet célul kitűzni azt, hogy azonnali és gyors változások induljanak el a résztvevőkben, de abban biztos vagyok, hogy ebben a műhelymunkában felszínre jövő új gondolatok láncszemek lehetnek a csoport tagok lelki és szellemi életének javulásában.

4.6 Pulzus csoport (a beszámolót készítette: Jávor Tamás szociális munkatárs)

A Pulzus csoportfoglalkozás immár negyedik éve működik intézményünkben. A csoportot egyedül vezetem, a foglalkozások általában kéthetente zajlanak. A csoport célja, hogy a résztvevők jobban belelássanak saját működésükbe, pontosabb képet kapjanak önmagukról és lakótársaikról, jobban megismerjék egymást, bővüljön az önismeretük. További cél, hogy javuljon a kommunikációs készségük, gyakorolják az érzelmeik megfogalmazását és hangulataik kifejezését. Mivel a hajléktalanság és a szenvedélybetegség komoly károkat okozott az önértékelésükben, az egyik legfontosabb feladat ennek erősítése. Fontos szempont az is, hogy az önálló életvitelhez szükséges ismereteik is bővüljenek, gyarapodjanak, segítséget kapjanak a világban történő eligazodásukhoz. Továbbá célja a foglalkozásoknak az ügyfelek józanodási munkájának segítése, józanságuk megtartása, illetve személyiségük fejlesztése. Fontosnak tartom, hogy a csoportfoglalkozásokon lehetőségük legyen megpihenni a mindennapi életben felgyülemlett stressztől. Sokszor igényük van arra is, hogy meg tudják beszélni azokat az élethelyzeteket, konfliktusokat, amelyekben éppen vannak. Máskor választ szeretnének kapni egy-egy őket foglalkoztató égető kérdésre. Ilyenkor természetesen lehetőséget biztosítok erre, és ez sokszor felülírja az előre tervezett témát.

Minden foglalkozás egy kezdőkörrel indul, ilyenkor a csoporttagok bejelentkeznek, és elmondják, hogy az előző foglalkozás óta mi történt velük, jelenleg mi foglalkoztatja őket, esetlegesen javasolnak-e valamilyen témát. Az elmúlt évben megfigyelhető volt hogy bizonyos témák ismétlődnek. Ilyen például a lakhatás a munka világa, a hajléktalanságból kivezető utak, a józanodási munka eszközei, a józanság megtartása.

Ha a csoporttagok nem hoznak témát, akkor valamilyen személyiségfejlesztő, önismereti vagy érzelmekkel kapcsolatos játék vagy feladat kerül megoldásra a csoporttagokkal. A csoporton belül a tagok között egy új szociális háló is szövődik: a csoporton kívül is gyakran segítik egymást, figyelnek egymásra. Az esetetebb, új társaikat segítik a saját eszközeikkel. Ez a csoportfoglalkozásokon is gyakran visszatükröződik.

4.7 A „Retro jegyében” (a beszámolót készítette: Dósa László szociális munkatárs)

Az eredeti tervek szerint, a Retro Jegyében Visszatér elnevezésű csoportosorozat a nyári időszak csoportmunkáját egészítette volna ki. Ebben az időszakban az intézmény belső csoportjainak száma a csoportvezetők szabadságolása miatt lecsökken.

A program keretében 8 régi dolgozóval vettem fel a kapcsolatot, akik 2018. előtt megteremtették a jelenlegi rehabilitációs program alappilléreit. A csoportvezetők örömmel fogadták megkeresésemet, és munkájuk iránti szeretetből és tiszteletből vállalták a visszatérésüket a Váltó-házba.

Így a Vaspálya Utcai Szállás lakóközössége egy 5 hónapon át tartó, 8 állomásos időutazásra kapott belépőt. A kérésem az volt, hogy a csoportvezetők a csoportjuk eredeti tematikájával érkezzenek. A retro sorozatnak köszönhetően a Váltó-ház csoportmunkája összetettebbé, színesebbé vált. Az önkéntes munka segítségével öt hónapon át sikerült a lakóközösség érdeklődését felkelteni és fenntartani. 34 fő látogatta meg minimum egy alkalommal a retro csoportok valamelyikét.

5. Foglalkoztatási program (a beszámolót készítette: Dósa László szociális munkatárs)

Az intézmény hatékonyabb működésének érdekében a Váltó-ház bekapcsolódott a BMSZKI új foglalkoztatási programjába. 2018 márciusában kötöttünk első alkalommal fejlesztési szerződést, az elmúlt évben összesen 4 fővel kötöttünk megállapodást. A fejlesztő foglalkoztatás révén az intézmény takarításában, és a Váltó-ház kertjének rendszeres gondozásában kaptunk segítséget. A foglalkoztatási projekt segítségével, azokon a területeken

is sikerült fejlesztéseket elérni, amelyre jelenleg nincs szerződése a telephelynek. Az együttműködés során megpróbáltuk hasznosítani az ügyfelek eddigi munkatapasztalatait. A kertépítő végzettséggel rendelkező munkavállaló aktívan részt vett a kerti munkálatok megtervezésében.

A fejlesztő foglalkoztatásban résztvevőknek átlagosan 4-6 hónap együttműködés volt szükséges ahhoz, hogy újra képesek legyenek munkát vállalni a nyílt munkaerőpiacon. 3 fő sikeresen elhelyezkedett, bejelentett munkát vállalt. A nyomonkövetés 6. hónapjában mindhárom munkavállalónak sikerült megtartania a munkáját, továbbra is bejelentett munkával rendelkeznek.

6.) Szakmai tervek, törekvések 2019-re

- „Saját projektek” megvalósítása.
Minden munkatársnak legyen lehetősége megvalósítani a saját projektjét, amely saját kompetenciáin, érdeklődésén, elköteleződésén alapul, s egyben belesimul az intézmény szakmai programjába.
- Pályázati források igénybevétele a szakmai programunkat támogató, kiegészítő tevékenységek megvalósítása érdekében.
- A „vegyes” munkarend végleges felszámolása.
- Intézményi protokoll kidolgozása a relapszusok kezelésére.
- Képzési tervek 2019-re
 - Szociális vezetőképzés (2 fő)
 - Segítő folyamat addiktológiai problémákkal küzdő, motiválatlan kliensekkel és családokkal (1 fő)
 - PTSD (2 fő)

Budapest, 2019. február-március

Soós Mária és munkatársai